

Loksa linnakeskuse arhitektuurivõistlus
(hanke viitenumber 245500)
ŽÜRII PROTOKOLL

ŽÜRII KOOSSEIS:

Värner Lootsmann, Loksa linnapea, žürii esimees;
Aleksander Skolimowski, Loksa linnaarhitekt;
Karin Ilves, Loksa linnavalitsuse arendus- ja keskkonnanõunik;
Kalle Vellevoog, Eesti Arhitektide Liit;
Margus Koot, Eesti Arhitektide Liit;
Indrek Saarepera, Eesti Arhitektide Liit;
Tiina Tuulik, Eesti Maastikuarhitektide Liit.

Protokollis: Ingrid Kormašov.

KOOSOLEKU TOIMUMISAEG:

18.04.2022 11.00 – 13.30

KOHT: Loksa linnavalitsus, Tallinna 45, Loksa

Võistluse eesmärk.

Arhitektuurivõistlus on avatud riigihanke ideekonkurss väliruumi arhitektuurse ning mahulise planeeringu eskiisprojekti saamiseks. Võistluse eesmärk on leida Loksa linna keskosale parim arhitektuurne ideelahendus. Ümberehituse eesmärgiks on ruumi muutmine praegusest lahendusest inimsõbralikumaks ja mitmekesisemaks, tänapäevaseks, esinduslikuks ja ajaloolist pärandit rõhutavaks avalikuks ruumiks, mis pakub meeldivat ja turvalist olemist ning tegevusvõimalusi igas vanuses inimesele igal aastaajal. Loksa keskuse kaasajastamine peaks andma impulsi kohaliku ettevõtluse ja kultuuri arenguks.

Võistlus korraldati EV 100 „Hea avalik ruum“ jätkuprogrammi raames.

Võistluse tähtjaks 06.04.2022 kell 15.00 esitati kaheksa ideekavandit, mis kõik kvalifitseerusid hindamisele.

Žürii hindas kõikide vastavaks tunnustatud kavandite ideelist ja vormilist kvaliteeti, vastavust ülesandele ning selgitas anonüümselt märkusõnade kaudu välja konkursi auhindade võitjad. Hindamiskriteeriumid, mida kasutati auhinnavõitjate väljaselgitamisel, on:

- ideekavandi arhitektuurne kvaliteet, funktsionaalsus ja vastavus võistlusülesandele;
- lahenduse terviklikkus ja keskkonda sobivus, sh arhitektuurse lahenduse värskus ja tänapäevsus;
- lahenduse otstarbekus ja realiseeritavus: ehituslik ökonoomsus ja kulude suurus objekti elukaare jooksul.

Žürii liikmed töötasid läbi kõik vastavaks tunnustatud kavandid. Žürii selgitas konkursi auhinnavõitjad välja Eesti Arhitektide Liidu poolt koostatud „Eesti arhitektuurivõistluste juhend 2013“ tingimuste alusel.

Enne tööde hindamist arutas žürii läbi aspektid, mis on Loksa puhul olulised. Keskväljak ei tohiks paikneda bussijaama vastas, sest seal pole piisavalt ruumi ning päeva jooksul väljub ca 25 bussi. Linna poolt vaadatuna sobiksid paremini lahendused, kus rõhusasetus on kultuurikeskusel ja selle esisel pargil, sealt edasi väljakul ning laululaval.

Žürii hinnangul oli võistlusele esitatud väga erineva lähenemisega ideekavandeid. Osades töödes keskväljak ristub peatänavaga ning seal oleks võimalik kohaldada jagatud ruumi põhimõtteid, et liikluskiirust vähendada. Oluline on leida Loksale sobiv mastaap, mis arvestaks kohalikke olusid ega mõjuks suurlinlikult. Eelistatult võiks saada välja valitud selline lahendus, mis pakub rahulikke arenguvõimalusi ega nõua kohe kõigi osade väljaehitamist, et mõjule pääseda. Tugevamate töödes on õnnestunud koos hoida ja edasi arendada Loksa põnevat ja väga eripalgelistest osadest koosnevat tervikut.

HINNANGUD IDEEKAVANDITELE:

/tähestikulises järjekorras/

ANKUR

Autorid on linnakeskusele omase identiteedi andmiseks paigutanud võistlustöös keskväljaku kultuurikeskuse ette ja pikendanud seda üle Tallinna tänava Valgejõe suunal. Kultuurikeskus piiritleb väljaku, keskuse esist saab paremini kasutada kultuurikeskuses toimuvate üritustega seonduvalt (kogunemised, näitused, väljetendused jmt üritused).

Žürii hinnangul on tegu formaalselt lahendatud tööga, kus domineerib maastikuga mittearvestav teljelisus, plaanilahendused on skemaatilised. Kõige rohkem küsimusi tekitab laululava, mis on viidud süvendisse. Millegipärast pole selle rajamisel kasutatud olemasolevat reljeefi – tehniline süvistamine piirab aga pealtvaatajate arvu. Tekib kahtlus, kas autorid on ikka kohapeal võistluselaga tutvumas käinud. Ka töö mastaap on Loksa jaoks vale. Positiivsena mainib žürii häid 3D pilte.

CITY

Autorite sõnul on planeeringuala olemasolevaks linnaehituslikuks aktsendiks Kultuurimaja koos selle ees asuva haljasalaga. Kultuurimaja teljele Valgejõe ja Tallinna tänava vahele on kavandatud Loksa keskväljak, selle kõrvale tribüün ajutise lava asukohaga ja turuhall. Linnavalitsuse hoone ees olevad väikesed amortiseerunud hooned on likvideeritud. Linnavalitsuse ümber on planeeritud ärihooned. Keskusesse sissesõidul Tallinna ja Rohuaia tänavate ristmikul on LED-ekraanidega kaetud torn.

Žürii hinnangul sobib pakutud lahendus mastaabilt pigem Tartusse või Tallinnasse, mitte Loksa-sarnasesse väikelinna. Lahendus on mehhaaniline, reljeefiga pole autorid arvestanud, geomeetria mõjub otsitult. Valdavad on suured kiviteed, kus avastada pole midagi. U-kujuline sammugalerii on iseenesest tore mõte, kuid see lõikab lauluväljaku ära. Pakutavad mahud on liiga suured (3-7 korruselised).

Töös puudub põnevus ja see ei arvesta Loksal olemasolevaga. Tervik on skemaatiline. Promenaadiala väljatoomine on positiivne, kuid rohkem sooviks näha loodusvorme ja kõrghaljastust.

HARA

Autorite sõnul on töö eesmärgiks põimida kokku linlikku ning looduslikku keskkonda, et nii linna külastajad kui kohalikud sellest kõigest osa saaksid. Töös soovitakse välja tuua linna parimad osad – jõeäär ja peatänav ning luua nende vahele kvaliteetne pargiala. Linnaehituslikult võimendaks seda protsessi liikluse rahustamine, funktsioonide tihendamine ning elanikele lisaks igapäevasele asjaajamisele mõnusa ajaveetmise pakkumine.

Žürii hinnangul on autorite lähenemine minimalistlik, töö mõõtkava väikelinnalik. Ideekavand sarnaneb suure maastikuprojektiga ja seda saab teostada osade kaupa. Korterelamute kvartali asemel roheala rajamine tähendab kohalike arvamusega arvestamist, seega tunnevad autorid kohalikku konteksti. Turg ja keskväljak on kavandatud Loksa bussijaama esisele platsile, kuigi keskväljak ei taha sinna hästi ära mahtuda. Bussid on viidud väljaku serva, tänava-äärsetesse ootetaskutesse, mis ei ole väga hea lahendus. Töös on Loksa erinevad alad omavahel kenasti ühendatud, sealjuures arvestatud ka reljeefiga. Tekib suur pargi- või puhkeala. Autorite lähenemine on sümpaatne. Keskväljaku funktsioonid on läbi mõeldud, kuigi paremini töötab see ilmselt suvisel ajal, talvel siin väga palju tegevust ei jätku. Vähendada võiks väljakule paigutatud väikevormide kogust ning konteinerhaljastusest peaks loobuma – seda on kulukas hooldada, eelistada võiks maapinnaga ühenduses olevaid tõstetud peenraid. Taimestiku valik ei ole väga rikkalik, kuid kasutatud on omavahel sobivaid liike.

LAHEMAA TSENER

Võistlustöö pakub uueks Loksa keskväljakuks hoonestamata haljasala kultuurimaja ja linnavalitsuse vastas. Keskväljak on planeeritud mõlemale poole Tallinna tänavat, ühendades nii kaks tänavapoolt ning sidudes jõeääre linnakoega. Projekt pakub välja laiema ala avaliku ruumi struktuuri, mille keskel on rõhutatud keskväljaku sümbolruum – Lahemaa tsester. Keskväljak on projekteeritud kohaspetsiifikast

juhindudes – väljaku klinkerkatendid loovad seoseid Loksa identiteeti kujundanud tellisetööstusega ning väikevormides kajastub Lahemaa loodus (meri, rändrahnud, kõrrelised, seenemetsad).

Žürii hinnangul on tegu tugeva, professionaalse tööga, mis arvestab väikelinna mastaapi. Ideekavandi plaanilahendus on paindlik, siin on palju jagatud tavaruumi. Üldmulje on sümpaatne, väljak asub õiges kohas, autorid on järginud reljeefi, loodud on konkreetne ja reaalne linnakeskus. Loksal on palju toredaid aktsente, mis omavahel ühendamata – siin on suudetud need teatud määral tervikuks siduda.

Kõige keerulisem on Tallinna tänava liikluse teema, töös taotletakse selle intensiivsuse vähendamist. Jagatud tavaruum nõuab piirkiiruse alandamist teatud lõikudes. Markeeritud on jalakäijate põhisuunad. Kuid turuplatsile minek üle jagatud ruumi pole hästi mõeldav, turuplats võiks jääda sinna, kus see praegu asub.

Laululava on siin töös kõige pidulikumalt lahendatud.

Pargi osas maastikuarhitektuuri lahendus puudub.

Töö on teostatav etapiviisiliselt, mis on samuti väga oluline aspekt.

LAULEV LIIV

Autorite sõnul lähtub võistlustöö ideestik olemasoleva linnaruumi funktsionaalsuse, elementide ning miljöö edasiarendamisest ning esiletõstmisest. Oluliste tänavate ristmikele on kavandatud majakatena töötavad esinduslikud vertikaalsed hoonemahud. Peatänavat ääristavat puiesteed on jätkatud kuni sillani. Kultuuritelg sirutub jõeni ja üle silla parki. Kooli ja noortekeskuse naabruses asuva tänavaspordiväljaku funktsionaalsust on mitmekesistatud, et see oleks tulevikus paremini seotud kultuurikeskuse juurdeehitusega. Avaliku ruumi miljöö lähtub mereäärse sadamalinna taimestikust, värvidest, esteetikast. Rannikul kasvav aastaringsest roheline männimets ja liivarand jätkuvad keskväljakul, mille geomeetria ja materjalikasutus on inspireeritud laevatehasest.

Žürii liikmed annavad siin erinevaid hinnanguid. Osale pakutud lahendus meeldib, kuigi mulla- ja betoonitööde maht näib olevat tohutu. Seda saaks vähendada ka nii, et ideekavandi printsiip ei muutu.

Põhirõhk on väljakul, mille liigendus on sümpaatne ja kus on palju funktsioone. Küsitav on sillutatud pinnase suur osakaal. Täpsustada oleks võinud, mis saab praeguse turu alast.

Teised žüriiliikmed soovivad ulatusliku mehhaanilise struktuuri aga välistada, pidades kolmnurki ja kuusnurki põhjendamatuks ning suuri betoonpindasid Loksa olemuse vastandiks. Siin puudub igasugune looduslähedus. Lahendus võiks olla sümpaatsem, kui astmetel kasvaks muru.

Jõepromenaadi on ettenähtud kohta keeruline rajada. Maastikuarhitektuuris on lahendamata kõrghaljastuse elemendid ning näidatud taimevalik praktikas ei tööta, sest teatud liigid koos ei kasva.

LOKSA ALLIKAS

Autorid soovivad pakkuda kohale omanäolise identiteediga keskkonda, mida seob kogukond. Lahendus arvestab looduse, ruumi, inimeste ja kohafunktsioonidega. Säästev ja keskkonnasõbralik disain loob avarust väikelinna keskväljakule, maandab liikluse intensiivsust linnasüdames, tagades sujuva liikluse, rahulikuma keskväljaku väliruumi ning vaiksema õueala. Kesklinn on kergliiklusteede abil ühendatud äärelinna aladega.

Žürii hinnangul on siin loodud liiga palju väljakuid Loksa-suguse väikelinna jaoks ning ka pakutud hoonemahtudel on suurlinlik mastaap. Tundub, et raskuspunkt on olnud vabadele kruntidele uute mahtude paigutamisel, mitte avaliku ruumiga tegelemisel. 3D pildid moonutavad perspektiivi lahenduse kahjuks.

Turu praegune asukoht on hea, seda pole vaja muuta. Siin töös on turuhoone lahendatud tarbetult võimsalt (koos parkimismaja /garaažiga).

Haljastust on sümpaatselt palju ning jõearne ala pakub pikemat süvenemist. Silla lahendus vajaks paremat läbitöötamist arhitekti poolt. Laululava on visandlik.

Sümpaatne, et töös on pööratud tähelepanu vihmavee teemadele: vihmavee ärakasutamine, immutamine, juhtimine. Positiivne on ka promenaadi ühendamine Tallinna tänavaga.

Kokkuvõttes on pakutud lahendus siiski skemaatiline, ehitusmahud ja hoonestusalad ebamastaapselt suured. Platsi ja lauluväljaku suhe teljega on nõrk.

VIMPEL

Autorid pakuvad Loxsa uueks keskuseks selgepiirilist, ajaloolisi ja looduslikke kihistusi väärtustavat ning esiletoovat avalikku linnaruumi. Olulisemaks ruumiliseks ettepanekuks on kultuurikeskuse poolt defineeritud telje pikendamine avaliku keskväljakuna kuni jõeni. Lisaks Tallinna tänava nõ peatänava liikumisruumile tekib sellega risti olev aktiivne liikumisvektor, mis ühendab peatänava loogiliselt nii jõekui mereäärega.

Žürri hinnangul on tegu julge ja teistest eristuva lahendusega, mis pakub Loksale uut identiteeti ja püüab linnakeskust n-ö käima tõmmata. Niisugune keskus oleks märgiline, pälviks tähelepanu ja seda tuldaks ka kaugemalt vaatama. Samas on niivõrd jõuline lähenemine väikelinnas küsitav, autorid ei ole Loxsa olemasoleva keskkonnaga eriti palju arvestanud. Lahendus on küll irriteeriv ja põnev, kuid mõjub võõralt.

Pakkumine on kindlasti huvitav, et ka selline stsenaarium linnakeskuses läbi mängida. Punane värv ja kolmnurkne vimpli motiiv koos võimsate kaaristutega loovad täiesti uue ruumilise olukorra. Suured mahud (nt turuhoone) seisaksid enamuse ajast ilmselt pooltühjana. Turu asukoht on küsitav.

Väljakualal on väga palju sillutist, haljastust aga imevähe. Promenaad on viidud kaugemale ja see ei lähe üldise arhitektuurilahendusega kokku.

ÜHENDUSED

Autorite sõnul on töö kontseptsioon kantud sõna „Ühendused“ mitmekihilisest tähendusest. Eesmärgiks oli soov ühendada ruumi osi, erinevate ajastute kihte ning inimesi. Autoreid inspireeris Loxsa ajalugu, lisaks paiga eklektilisus, piirkonda läbiv jõgi ning koha seotus merega.

Žürii hinnangul on lahendus skemaatiline, visandlik nii rajatiste kui planeeringu osas. Arhitektuurikeel on küsitav. Tundub, et autoritel pole veel väga palju kogemusi. Töös püütakse lõhkuda traditsioonilist telge, ühendades lauluväljaku linnavalitsusega, mitte kultuurikeskusega, kuid see pole põhjendatud. Üldmulje tööst on rabe.

Žürii otsustab teise vooru valida järgmised tööd: VIMPEL, HARA, LAULEV LIIV, LAHEMAA TSENTER.

OTSUS:

Pärast arutelu ja ideekavandite võrdlemist otsustati nende järjestus konsensuslikult. Žürii otsustas määrata preemiad järgnevalt:

Esimese koha preemia 8000 eurot	võistlustöö LAHEMAA TSENTER
Teise koha preemia 6000 eurot	võistlustöö HARA
Kolmanda koha preemia 4000 eurot	võistlustöö VIMPEL
Ergutuspreemia 2000 eurot	võistlustöö LAULEV LIIV

Žürii kommentaarid ja ettepanekud võidutöö edasiseks projekteerimiseks:

1. Täpsustada jalakäijate suund linnavalitsuse ees liikudes, kas tee jätkub Tallinna tänava ääres? See ei olnud võistluse teema, aga vajab läbiarutamist (kuni ristumiseni Posti tänavaga).
2. Leida parim lahendus Tallinna tänava ja keskväljaku ühiskasutuses alale.
3. Turu ala võiks viia üle tänava tagasi endisele asukohale. Teisel pool teed hakkab paiknema gümnaasiumi uus parkla.
4. Läbi mängida laada korraldamine keskväljakul vs. turu alal.

Võitnud ideekavandite **märgusõnad** kuulutatakse välja **25. aprillil 2022**.

Võitjate avalikustamine toimub **3. mail 2022 kell 11.00** Loksa linnavalitsuse saalis, Tallinna 45, Loksa.

/allkirjastatud digitaalselt/

Värner Lootsmann

Aleksander Skolimowski

Karin Ilves

Kalle Vellevoog

Margus Koot

Indrek Saarepera

Tiina Tuulik